

Personatges de Pals

CRISTÒFOR COLOM i el port de Pals

El passat dia 01 d'agost la Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya (www.Histocat.cat) i la Xecna (Xarxa d'establiments amb consciència nacional) amb el suport de l'Ajuntament de Pals i la Regiduria de cultura, van celebrar a Pals el **“1er homenatge a Cristòfor Colom i la Marina Catalana de tots els temps”** acompanyada de la presentació de la nova beguda *Rom Cristòfor Colom*.

L'objectiu era doblement interessant i ambiciós. D'una banda, la recreació de la sortida de l'almirall català Cristòfor Colom i de l'armada des de Pals portant de nou als carrers de la vila als personatges que van participar en el primer viatge (el virrei Enric II d'Empúries, Colom, els soldats i mariners, els cavalls...). D'altra banda, feiem la presentació exclusiva de la descoberta documental a l'arxiu de la Corona d'Aragó de documents que, al nostre parer, confirmen l'existència d'un port a Pals (des d'on hauria salpat Colom). La presentació fou a càrrec de la investigadora de la Fundació Eva Sans i del nostre veí i investigador local, Narcís Subirana que també va fer una aportació sobre elements i personatges relatius al port. A més, en Narcís també va exposar una maqueta feta per ell mateix de l'hipotètic port de Pals segons els estudis fets fins el moment.

La troballa documental del port de Pals és d'una extraordinària importància, donat que posa en dubte la línia acadèmica que negava la seva existència. El fet no passaria de ser una descoberta documental curiosa si no fos perquè, segons treballs d'alguns investigadors, l'almirall Cristòfor Colom hauria sortit de Pals (Baix Empordà) i no de Palos de Moguer.

Avui en dia, gràcies a la disponibilitat dels arxius per consulta pública, a les noves tecnologies i a la possibilitat del treball en xarxa, s'ha obert un ventall excepcional d'investigació impensable fa vint anys. La Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya està fent passes considerables en la resolució d'aquestes tergiversacions històriques i en la difusió de la història que ens pertany. Segons paraules de la investigadora Eva Sans, *“Amb l'aparició documental del Port de Pals , ha ressorgit de l'oblit, i de la ocultació, una vila de Pals molt diferent a la coneguda fins al moment, amb tradició marinera, moviments de vaixells i tràfic comercial de mercaderies.”*

Per la seva part, Narcís Subirana explicà en la seva conferència com es salava i s'exportava: *“El terme de Pals era un dels que més vinyes tenia plantades del Baix Empordà juntament amb Begur i Calonge. Tan gran quantitat de vi també es venia a l'exterior juntament amb l'arrós i teixits de lli, essent la forma més ràpida de transportar aquests productes per mar ja que els camins del Baix Empordà es trobaven quasi impracticables a causa dels aiguamolls. Del port de Pals sortien vaixells cap a Itàlia, França i a la resta de parts de la Península Ibèrica, fins que a començament del segle XIX les grans quantitats de sediments que portaven els rius Ter i Daró -amb l'ajuda de la tramuntana i de l'onatge- quedà enterrat de sorra el port que tenia forma de ferradura.*

Com hem vist, ja no és possible dir que Colom no hauria sortit de Pals per no tenir aquest municipi un port, encara que l'oficial era el de la Torre Mora o Torre de Mar, per ser el lloc on es recaptaven els impostos de pesca i duana. També es té constància que Feliu Busquets, familiar del Sant Ofici de la Inquisició i casat amb Teresa Capramany; i la Rosa Riera, vídua d' Antoni Corredor, fill al seu torn de Pere Corredor del Mas Jofre i nét de Julià Corredor del Molí Gros (Molí Tafurer), tenia casa al port de Pals a mitjans del segle XVIII. També sabem que el 8 de maig de l'any 1616, consta difunt Bartra Martinench, el qual era natural del Regne de França i feia més de 40 anys que era a Catalunya, tenia 3 fills i 2 filles de diverses mullers. O sigui que al segle XVI, el port estava defensat també per canons”

En la propera edició del butlletí reproduir-me una mostra dels documents trobats a l'arxiu de la Corona d'Aragó, i que avalen les tesis sobre l'existència de l'esmentat Port de Pals. Mentrestant, podeu ampliar la informació a la web: www.histocat.cat/colom2008pals

**Escrit per Eva Sans i Narcís Subirana
Investigadora de la Fundació i Investigador Local**